

NEZAVISNI OPERATOR SISTEMA U BOSNI I HERCEGOVINI

FINANSIJSKI PLAN NOSBIH-a
ZA 2025. GODINU

Oktober, 2024.

PRETPOSTAVKE NA KOJIMA SE TEMELJI FINANSIJSKI PLAN NOSBIH-a ZA 2025. GODINU

Na finansijsko poslovanje NOSBiH-a u 2025. godini, pored već uobičajenih troškova značajno će uticati:

- otplata kredita
- troškovi usluga ENTSO-E
- upravljanje kompletnom prijenosnom mrežom 110 kV i više
- investiciona ulaganja za koja nisu osigurana sredstva iz amortizacije.

Izradi finansijskog plana NOSBiH-a za 2025. godinu prethodili su sljedeći dokumenti:

1. Ostvarenje finansijskog plana, te EE bilansa za prvih devet mjeseci sa ocjenom do kraja 2024. godine
2. Pretpostavke za finansijsko poslovanje u 2025. godini
3. Elektroenergetski bilans za 2025. godinu
4. Plan prihoda i rashoda, plan bilansa stanja te plan investicionih ulaganja i kredita za 2025. godinu.

U skladu sa navedenim dokumentima sačinjen je finansijski plan za 2025. godinu, a na tim osnovama će biti izrađen propisani set obrazaca koji čine osnovu zahtjeva za tarifu za rad za 2025. godinu.

Bilansne veličine u ovom planu odnose se samo na rad i finansiranje NOSBiH-a, bez finansijskih efekata (prihoda i rashoda) od systemske i pomoćnih usluga.

1. Ostvarenje finansijskog plana, odnosno, kao i EE bilansa zaključno sa 30.09.2024. godine te ocjena ostvarenja za cijelu 2024. godinu

NOSBiH je u prvom polugodištu ostvario ukupan prihod od 6.420.763 KM, dok su ukupni rashodi iskazani u iznosu od 5.515.694 KM. Tako je iskazan pozitivan finansijski rezultat – suficit od 905.069 KM.

Prihod ostvaren po osnovu tarife za rad za 9 mjeseci 2024. godine iznosi 9.425.850 KM i veći je od odobrenog odlukom DERK-a za 390.475 KM, dok su ostali prihodi ostvareni u iznosu od 326.319 KM. Ukupni rashodi koji se finansiraju iz tarife za rad ostvareni su u iznosu od 8.986.164 KM, tako da je na osnovu ovih bilansnih veličina, za devet mjeseci 2024. godine, ostvaren pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 766.005 KM.

Procjena je da će na kraju 2024. godine biti ostvaren višak prihoda nad rashodima u iznosu od oko 1.000.000 KM.

2. Plansku 2025. godinu, strukturalno će, uz ostalo, karakterisati sljedeći pokazatelji:

Rashodi koji će, prema procjeni, samo za manji broj pozicija biti zadržani na nivou iz 2024. godine, dok će većina troškovnih linija imati povećanje.

Troškovi materijala su planirani na većem nivou u odnosu na prethodnu godinu. U 2025. godini očekuje se povećanje troškova za klimatizacijske uređaje, rezervne dijelove za UPS, telefonsku centralu...

Troškovi usluga planirani su u punom iznosu, što u odnosu na odobrena sredstva za 2024. godinu predstavlja povećanje za 729.400 KM, jer se pojavila potreba za održavanjem novih softvera koji do sada nisu teretili troškove poslovanja i zbog povećanja određenih pozicija koje se odnose na platforme ENTSO-E, kao i povećanja cijene već standardnih održavanja, te održavanja opreme, kao i drugih pozicija koje imaju tretman usluge. S obzirom da su sredstva za ove namjene u 2024. godini odobrena veoma restriktivno, umanjene su cijene održavanja pojedinih softvera do minimalnog nivoa usluge, što predstavlja veliki rizik u radu.

Amortizacija, kao zakonska kategorija, obračunata je na cjelokupna materijalna i nematerijalna sredstva koja su u upotrebi, kao i na sredstva planirana za nabavku u 2025. godini. **Iznos amortizacije sa uključenom amortizacijom sredstava koja se planiraju nabaviti tokom 2025. godine, neće biti dovoljan za plaćanje obaveza prema domaćim kreditorima, dok se nedostajuća sredstva za investicije moraju osigurati, ili povećanjem tarife, ili na neki drugi način.**

Finansijski troškovi koji obuhvataju kamate i osiguranje, su planirani u manjem iznosu u odnosu na prethodnu, 2024. godinu, što je posljedica manjih troškova kamata u 2025. godini po osnovu novog kredita kojim je otplaćen EBRD-ov kredit. U 2025. godini su planirane i kamate po osnovu novog zaduženja, ukoliko ono bude odobreno, a koje bi se iskoristilo za finansiranje investicija.

Povećanje troškova za plate zaposlenika je očekivano, jer je planiran prijem novih zaposlenika tokom godine zbog preuzimanja upravljanja kompletnom prijenosnom mrežom 110 kV i više. Troškovi plata zaposlenika su planirani za 94 zaposlenika.

3. Energetske veličine, odnosno, potrošnja električne energije na mreži prijenosa, za 2025. godinu, prema predviđanju, iznosiće 10.365.919.226 kWh te proizvodnja 15.496.896.706 kWh. Tako bi iz planiranog potrebnog prihoda od tarife za rad u iznosu od 14.331.580 KM, proistekle tarife:

- tarifa koju plaćaju kupci u iznosu od 0,124431 feninga/kWh
- tarifa koju plaćaju proizvođači u iznosu od 0,009248 feninga/kWh.

Prema tako koncipiranom finansijskom planu dimenzionirane su osnovne bilansne kategorije:

- *ukupni prihodi* u iznosu od 14.566.174 KM
- *ukupni rashodi* u iznosu od 14.337.551 KM
- *višak prihoda nad rashodima* u iznosu 228.623 KM

Iz planiranog viška prihoda nad rashodima u 2025. godini osigurala bi se nedostajuća sredstva za otplatu kredita, s tim da ni u tom slučaju ne bi bile osigurane finansijske rezerve predviđene zakonom.

Bitno je još jednom istaći da su iz ovako koncipiranog bilansa uspjeha i bilansa stanja, izuzeti prihodi i troškovi te obaveze i potraživanja od sistemske i pomoćnih usluga. To znači da su u obzir uzete samo bilansne veličine koje se odnose na redovan rad NOSBiH-a.

BILANS STANJA na dan 31.12.2025.

Redni broj	Opis pozicije	Ostvareno 2023.	Ocjena ostvarenja 2024.	Plan 2025.
1.1.	stalna sredstva	12.048.716	12.910.492	14.655.019
1.1.1.	nematerijalna sredstva	196.824	453.555	253.607
1.1.1.1.	nematerijalna sredstva dobijena bez naknade	196.824	453.555	253.607
1.1.2.	materijalna sredstva	11.666.178	12.270.708	14.215.183
1.1.2.1.	mjerna oprema	-	-	-
1.1.2.2.	vozila	349.662	273.372	197.082
1.1.2.3.	ostala sredstva za obavljanje osnovne djelatnosti	5.391.356	6.331.866	8.612.321
1.1.2.4.	ostala sredstva	-	-	-
1.1.2.5.	poslovni objekti	5.925.160	5.665.470	5.405.780
1.1.2.6.	materijalna sredstva dobijena bez naknade	-	-	-
1.1.3.	avansi i stalna sredstva u pripremi	-	-	-
1.1.4.	dugoročna finansijska sredstva	146.229	146.229	146.229
1.1.4.1.	udjeli u grupi	146.229	146.229	146.229
1.1.4.2.	ostali udjeli	-	-	-
1.1.4.3.	kreditu u grupi	-	-	-
1.1.4.4.	ostali krediti	-	-	-
1.1.4.5.	ostala dugoročna sredstva	-	-	-
1.1.5.	dugoročna razgraničenja	39.485	40.000	40.000
1.2.	tekuća sredstva	5.603.847	3.000.000	3.300.000
1.2.1.	zalihe	-	-	-
1.2.1.1.	inventar za obavljanje djelatnosti	-	-	-
1.2.1.2.	ostali inventar	-	-	-
1.2.1.3.	rezervni dijelovi	-	-	-
1.2.1.4.	ostale zalihe	-	-	-
1.2.2.	potraživanja	1.197.181	1.400.000	1.600.000
1.2.2.1.	potraživanja iz grupe	1.172.683	1.400.000	1.600.000
1.2.2.2.	ostali kupci	-	-	-
1.2.2.3.	sumnjiva i sporna potraživanja iz grupe	-	-	-
1.2.2.4.	ostala sumnjiva i sporna potraživanja	-	-	-
1.2.2.5.	ostala potraživanja	24.498	-	-
1.2.3.	kratkoročna finansijska sredstva	4.406.666	1.600.000	1.700.000
1.2.3.1.	udjeli u grupi	-	-	-
1.2.3.2.	ostali udjeli	-	-	-
1.2.3.3.	kreditu u grupi	-	-	-
1.2.3.4.	ostali krediti	-	-	-
1.2.3.5.	gotovina i ekvivalenti gotovine	4.238.043	1.500.000	1.600.000
1.2.3.6.	ostala kratkoročna finansijska sredstva	168.623	100.000	100.000
	Ukupna sredstva (aktiva)	17.652.563	15.910.492	17.955.019
1.3.	trajni izvori i rezerve	2.659.531	3.659.531	4.249.278
1.3.1.	trajni izvori	1.649.278	1.649.278	1.649.278
1.3.2.	rezerve	-	-	-

1.3.3.	neraspoređeni višak prihoda-rashoda	1.010.253	2.010.253	2.600.000
1.4.	<i>dugoročne obaveze</i>	9.789.038	7.785.961	9.106.348
1.4.1.	dugoročni krediti	9.163.667	7.145.961	8.606.348
1.4.2.	dugoročna razgraničenja	625.371	640.000	500.000
1.5.	<i>tekuće obaveze</i>	5.203.994	4.465.000	4.599.393
1.5.1.	tekuće obaveze i emitirani papiri od vrijednosti	2.542.190	1.995.000	1.746.393
1.5.2.	kratkoročni krediti	2.019.376	2.020.000	2.540.000
1.5.3.	kratkoročna razgraničenja	642.428	450.000	313.000
	<i>Ukupno izvori sredstava (pasiva)</i>	17.652.563	15.910.492	17.955.019

Ukupna aktiva, odnosno, pasiva, koje čine bilans stanja, na dan 31.12.2025. planirane su u iznosu od 17.955.019 KM. *Napominjemo da u bilans stanja nisu uključene sistemska i pomoćne usluge, nego su iskazane samo bilansne kategorije koje proizilaze iz tarife za rad NOSBiH-a.*

Očekuje se da će stanje *aktive* na dan 31.12.2025. iznositi 17.955.019 KM, što je za oko 2.040.0000 KM više u odnosu na ocjenu ostvarenja za 2024. godinu. To je posljedica novih nabavki stalnih sredstava u 2025. godini, kao i povećanih potraživanja zbog veće tarife za 2025. godinu.

U strukturi aktive učešće *stalnih sredstava* je 14.655.019 KM (82%), dok na *tekuća sredstva* otpada 3.300.000 KM (18%). Iz plana je vidljivo da materijalna sredstva u strukturi stalnih sredstava, učestvuju sa oko 97% ili 14.215.183 KM, dok se ostatak od 253.607 KM ili 3% odnosi na nematerijalna sredstva.

Na poziciji „*dugoročna finansijska sredstva*“ (146.229 KM) evidentiraju se osnivačka ulaganja u Aukcijsku kuću SEE CAO u Podgorici (40.000 EUR) i SCC u Beogradu (34.767 EUR).

Ocjena je da će se u strukturi *tekućih sredstava* (3.300.000 KM), na dan 31.12.2025. godine, 1.600.000 KM ili 48% odnositi na potraživanja od kupaca i druga potraživanja, dok će kratkoročna finansijska sredstva iznositi oko 1.700.000 KM. Ukupna potraživanja bi trebala odgovarati jednomjesečnim fakturama ispostavljenim kupcima sa PDV-om te ostalim potraživanjima iz poslovanja.

Strukturu *izvora (pasiva)* na dan 31.12.2025. trebali bi činiti: trajni izvori (4.249.278 KM), dugoročne obaveze (8.606.348 KM) i kratkoročne obaveze (4.599.393 KM).

Trajne izvore (4.249.278 KM), u okviru pasive, čini državni kapital (1.649.278 KM), dok neraspoređeni i višak prihoda iz tekuće godine iznosi 2.600.000 KM.

U okviru *dugoročnih obaveza* (8.606.348 KM) iskazan je dugoročni dio kredita sa stanjem na dan 31.12.2025. godine. Ovaj iznos, predstavlja stanje dugoročnih kredita (uključen i iznos 4.000.000 KM novog kredita za investicije) koji se prenose u 2026. godinu. Osim toga, na dugoročnim razgraničenjima planiran je iznos od 500.000 KM.

Tekuće (kratkoročne) obaveze (4.599.393 KM) sadrže: neizmirene (uglavnom jednomjesečne) obaveze prema dobavljačima i zaposlenicima (plate), obaveze za PDV u ukupnom iznosu od 1.746.393 KM, a na poziciji kratkoročnih kredita iskazan je iznos od 2.540.000 KM, što je, zapravo, jednogodišnja obaveza otplate glavnice dugoročnih razgraničenja u 2025. godini te kratkoročna razgraničenja u iznosu od 313.000 KM.

Ovako koncipiranim bilansnim kategorijama sredstava i njihovih izvora, osigurala bi se uravnoteženost tekućih obaveza sa izvorima sredstava.

BILANS USPJEHA na dan 31.12.2025. godine

<i>Red. broj</i>	<i>Opis pozicije</i>	<i>Ostvareno 2023.</i>	<i>Utvrđeno odlukom o tarifi za 2024.</i>	<i>Ocjena ostvarenja 2024.</i>	<i>Plan 2025.</i>
1.	Prihodi od osnovne djelatnosti (tarife)	10.279.050	12.338.147	12.710.661	14.331.580
2.	Ostali prihodi	560.949	133.790	491.388	234.594
3.	Prihodi od projekata	216.706	-	-	-
A	UKUPAN PRIHOD	11.056.705	12.471.937	13.202.049	14.566.174
1.	Troškovi materijala	52.873	75.500	73.500	89.500
2.	Troškovi energenata i komunalni troškovi	94.179	145.000	145.000	149.000
3.	Usluge	1.957.900	2.700.000	2.652.300	3.429.400
4.	Bruto plate i ostala primanja zaposlenika i drugih lica	4.807.839	5.683.787	5.683.787	6.200.000
5.	Amortizacija	1.685.259	2.004.650	1.685.000	2.556.705
6.	Finansijski troškovi	338.109	449.000	472.000	368.946
7.	Putni troškovi	155.190	170.000	170.000	185.000
8.	Ostali porezi i takse	33.054	36.000	36.000	44.000
9.	Ostali troškovi	1.087.218	1.208.000	1.208.000	1.315.000
B	UKUPNO TROŠKOVI iz tarife	10.211.620	12.471.937	12.125.587	14.337.551
10.	Troškovi projekata	216.706	-	-	-
	UKUPNO SVI TROŠKOVI	10.428.326	12.471.937	12.125.587	14.337.551
	Višak prihoda nad rashodima	628.379	-	1.076.462	228.623
	Višak rashoda nad prihodima	-	-	-	-

Iz strukture sintetiziranih rashoda (obrazac "bilans uspjeha") vidljivo je da je za ukupne materijalne i nematerijalne troškove, usluge, amortizaciju te troškove radne snage, u 2025. godini, planiran iznos od 14.337.551 KM. Ovako projektovani ukupni rashodi planirano je da se pokriju prihodom od tarife za rad NOSBiH-a u iznosu od (14.331.580 KM) i ostalim prihodima (234.594 KM), s tim da bi se iz projektovanog viška prihoda (228.623 KM), osigurala nedostajuća sredstva za otplatu kredita. Finansiranje investicija je planom predviđeno putem kreditnog aranžmana, te su troškovi kamate i otplata kredita (kroz trošak amortizacije) uključeni u finansijski plan.

PLAN UKUPNIH PRIHODA

<i>Red.br.</i>	<i>Naziv</i>	<i>Ostvareno 2023.</i>	<i>Ocjena ostvarenja 2024.</i>	<i>Plan 2025.</i>
1.	Prihodi po osnovu tarife za rad	10.279.050	12.710.661	14.331.580
2.	Prihodi od refundacija	9.206	12.328	-
3.	Prihodi od kamata	171.181	2.197	-
4.	Prihodi od donacija	300.876	209.288	-
5.	Ostali prihodi	296.393	267.575	234.594
	Ukupno	9.900.726	13.202.049	14.566.174

- *Prihodi od djelatnosti (tarife) u iznosu od 14.331.580 KM projektovani su na bazi procjene potrošnje i proizvodnje električne energije na mreži prijenosa, odnosno, elektroenergetskog bilansa za 2025. godinu i to 10.365.919.226 kWh za potrošnju i*

15.496.896.706 kWh za proizvodnju, iz čega proističu odgovarajuće tarife od 0,124431 pf/kWh i 0,009248 pf/kWh.

- *Ostali prihodi* planirani su u iznosu od 234.790 KM, a odnose se na na grant EBRD-a za konsultantske usluge vezane za implementaciju projekta rekonstrukcije poslovne zgrade i nabavku novog sistema SCADA/EMS i TK, te na donaciju Evropske komisije preko projekta CROSSBOW za nabavku sistema WAMS. U istom iznosu je iskazana protivstavka u rashodima, na poziciji amortizacije, tako da ova sredstva ne utiču na finansijski rezultat.

ANALITIČKI PRIKAZ PLANIRANIH TROŠKOVA ZA 2025. GODINU

<i>Red. Br.</i>	<i>Naziv</i>	<i>Ostvareno 2023.</i>	<i>Ocjena ostvarenja 2024.</i>	<i>Plan 2025.</i>
1.	Troškovi kancelarijskog materijala	4.855	7.000	7.000
2.	Troškovi materijala za održavanje čistoće	7.145	9.000	9.000
3.	Troškovi ostalog materijala i rezervnih dijelova za održavanje opreme i vozila	12.709	28.000	35.000
4.	Troškovi za stručnu literaturu i časopise	2.867	2.500	2.500
5.	Troškovi ostalog kancelarijskog materijala	13.542	20.000	25.000
6.	Troškovi sitnog inventara i autoguma	11.111	6.000	10.000
7.	Ostali razni materijalni troškovi	645	1.000	1.000
I	Troškovi materijala (1 do 7)	52.873	73.500	89.500
8.	Troškovi električne energije	62.827	100.000	100.000
9.	Troškovi goriva	19.377	25.000	25.000
10.	Troškovi vode	1.990	3.000	3.000
11.	Troškovi grijanja	9.985	17.000	21.000
II	Troškovi energenata i komunalni trošk. (8 do 11)	94.179	145.000	149.000
12.	Usluge održavanja opreme	153.741	286.200	349.700
13.	Usluge održavanja sistema SCADA/EMS i TK	151.821	200.000	200.000
14.	Usluge održavanja softverske opreme	766.784	1.111.900	1.683.000
15.	Usluge vezane za informacionu (kibernetičku - cyber) sigurnost	41.887	69.000	98.000
16.	Usluge finansiranja kompanije SEE CAO	122.090	133.000	140.000
17.	Usluge finansiranja koordinacionog centra SCC	305.110	365.000	365.000
18.	Troškovi reprezentacije	79.472	80.000	80.000
19.	Troškovi reklame i web prezentacije NOSBiH-a	888	1.600	1.700
20.	Usluge platnog prometa i bankarske provizije	99.096	90.000	90.000
21.	Telekomunikacione i poštanske usluge	39.714	45.000	50.000
22.	Usluge revizije finansijskih izvještaja	6.000	6.000	6.000
23.	Usluge stručnog usavršavanja	21.657	25.000	50.000
24.	Usluge izrade studija	-	-	60.000
25.	Troškovi regulatorne naknade	90.000	98.000	122.000
26.	Usluge objavljivanja oglasa	5.799	7.000	7.000
27.	Ostale usluge	73.842	134.600	127.000
III	Ukupno usluge (12 do 27)	1.957.900	2.652.300	3.429.400
28.	Bruto plate i ostala primanja zaposlenika	4.624.421	5.496.787	6.000.000
29.	Naknade i ostali troškovi Upravnom odboru i Savjetodavnom vijeću	169.100	172.000	180.000

30.	Naknada za ugovor o djelu	14.317	15.000	20.000
IV	Bruto plate i naknade zaposlenika (28 do 30)	4.807.839	5.683.787	6.200.000
31.	Amortizacija	1.685.259	1.685.000	2.556.705
V	Amortizacija ukupno	1.685.259	1.685.000	2.556.705
32.	Kamate i ostali finansijski troškovi	40.394	409.000	313.746
33.	Kamate na kredit EBRD-a 47324	251.184	-	-
34.	Kamate po osnovu lizinga	8.545	18.000	10.200
35.	Troškovi osiguranja	37.987	45.000	45.000
VI	Finansijski troškovi (32 do 35)	338.109	472.000	368.946
36.	Putni troškovi u zemlji i inostranstvu	155.190	170.000	185.000
VII	Putni troškovi	155.190	170.000	185.000
37.	Ostali porezi, takse, naknade i druge dažbine	13.317	15.000	17.000
38.	Poseban porez za podsticanje rehabilitacije invalida	3.890	5.000	7.000
39.	Poseban porez za zaštitu od elem. nepogoda i vod. naknade	15.847	16.000	20.000
VIII	Ostali porezi i takse (37 do 39)	33.054	36.000	44.000
40.	Članarine udruženjima (ENTSO-E) i druge članarine	1.056.760	1.155.000	1.273.000
41.	Ostali rashodi	27.001	35.000	35.000
42.	Rashodi utvrđeni iz ranijih godina	3.456	18.000	7.000
IX	Ostali troškovi (40 do 42)	1.087.218	1.208.000	1.315.000
	UKUPNO TROŠKOVI (iz tarife)	10.211.620	12.125.587	14.337.551
43.	Troškovi projekata	216.706	-	-
	UKUPNO SVI TROŠKOVI	10.428.326	12.125.587	14.337.551

TROŠKOVI

Ukupni poslovni rashodi koji se finansiraju iz tarife za 2025. godinu planirani su u iznosu od 14.337.551 KM i oni obuhvataju materijalne i nematerijalne troškove, zatim troškove koji imaju karakter usluga, finansijske troškove, bruto primanja zaposlenika, trošak amortizacije te putne troškove, kao i ostale rashode.

Ove grupe troškova su analitički razrađene, a slijedi njihovo obrazloženje:

I Troškovi materijala

Red. br.	Naziv	Ostvareno 2023.	Ocjena ostvarenja 2024.	Plan 2025.
1.	Troškovi kancelarijskog materijala	4.855	7.000	7.000
2.	Troškovi materijala za održavanje čistoće	7.145	9.000	9.000
3.	Troškovi ostalog materijala i rezervnih dijelova za održavanje opreme i vozila	12.709	28.000	35.000
4.	Troškovi za stručnu literaturu i časopise	2.867	2.500	2.500
5.	Troškovi ostalog kancelarijskog materijala	13.542	20.000	25.000
6.	Troškovi sitnog inventara i autoguma	11.111	6.000	10.000
7.	Ostali razni materijalni troškovi	645	1.000	1.000
I	Troškovi materijala-ukupno	52.873	73.500	89.500

Grupa troškova koji imaju karakter *materijalnih rashoda* obuhvata prvenstveno troškove kancelarijskog materijala, higijenskog materijala za čišćenje poslovnih prostorija, stručne literature, sitnog inventara i autoguma, ostalog kancelarijskog materijala (toneri i drugi materijal) te rezervne dijelove za ostalu opremu i sl. U 2025. godini se očekuju troškovi za rezervne dijelove sistema SCADA te rezervnih dijelova za UPS, klimatizacije uređaje,

telefonske centrale... Ovi troškovi planirani su na osnovu tehničkih i iskustvenih kriterijuma, zatim obima i intenziteta aktivnosti, ali i računovodstvenih standarda.

II Troškovi energenata i komunalni troškovi

Red. br.	Naziv	Ostvareno 2023.	Ocjena ostvarenja 2024.	Plan 2025.
8.	Troškovi električne energije	62.827	100.000	100.000
9.	Troškovi goriva	19.377	25.000	25.000
10.	Troškovi vode	1.990	3.000	3.000
11.	Troškovi grijanja	9.985	17.000	21.000
II	Troškovi energenata i komunalni troškovi-ukupno	94.179	145.000	149.000

Grupu *energenata i komunalnih troškova* uglavnom čine troškovi el. energije, grijanja, goriva, vode i gasa.

Iako su prilikom planiranja ovih troškova uzeti u obzir poznati tehnički standardi (korisna površina poslovnog prostora, kapacitet, snaga i drugo), na ovim troškovima može doći do manjeg ili većeg odstupanja u odnosu na plan.

III Usluge

Red. br.	Naziv	Ostvareno 2023.	Ocjena ostvarenja 2024.	Plan 2025.
12.	Usluge održavanja opreme	153.741	286.200	349.700
13.	Usluge održavanja sistema SCADA/EMS i TK	151.821	200.000	200.000
14.	Usluge održavanja softverske opreme	766.784	1.111.900	1.683.000
15.	Usluge vezane za informacionu (kibernetičku - cyber) sigurnost	41.887	69.000	98.000
16.	Usluge finansiranja kompanije SEE CAO	122.090	133.000	140.000
17.	Usluge finansiranja koordinacionog centra SCC	305.110	365.000	365.000
18.	Troškovi reprezentacije	79.472	80.000	80.000
19.	Troškovi reklame i web prezentacije NOSBiH-a	888	1.600	1.700
20.	Usluge platnog prometa i bankarske provizije	99.096	90.000	90.000
21.	Telekomunikacione i poštanske usluge	39.714	45.000	50.000
22.	Usluge revizije finansijskih izvještaja	6.000	6.000	6.000
23.	Usluge stručnog usavršavanja	21.657	25.000	50.000
24.	Usluge izrade studija	-	-	60.000
25.	Troškovi regulatorne naknade	90.000	98.000	122.000
26.	Usluge objavljivanja oglasa	5.799	7.000	7.000
27.	Ostale usluge	73.842	134.600	127.000
III	Usluge-ukupno	1.957.900	2.652.300	3.429.400

Grupa troškova koji po kontnom planu imaju karakter *usluga* planirana je u ukupnom iznosu od 3.429.400 KM, što je sumarno povećanje za 777.100 KM u odnosu na ocjenu ostvarenja iz 2024. godine. Skoro svi troškovi iz ove grupe bilježe povećanje, a značajnije su povećani troškovi održavanja opreme, softvera te, u manjem obimu, usluge vezane za novi poslovni objekat, kao i rezervni centar (troškovi osiguranja i održavanja putem agencijskih usluga, usluga stručnog usavršavanja), što će posebno biti obrazloženo.

Slijedi obrazloženje pojedinačnih pozicija:

12. Za održavanje opreme planiran je iznos od 349.700 KM i on obuhvata:

Red. br.	Naziv	Ostvareno 2023.	Ocjena ostvarenja 2024.	Plan 2025.
1.	Održavanje IT sistema (2 telef.centrale i IP oprema)	30.000	33.000	60.000
2.	Održavanje ostale opreme ¹⁾	2.680	10.000	10.000
3.	Održavanje klimauređaja u serverskim salama-glavni i operativni centar (klimatizacioni uređaji <i>Vertiv</i>)	9.748	8.500	6.000
	Održavanje sistema ventilacije, grijanja i klimatizacije	350	6.000	6.000
4.	Održavanje UPS uređaja u server salama	4.175	3.000	6.000
5.	Održavanje UPS uređaja i dizelagregata	6.385	6.000	6.000
6.	Održavanje sistema slabe struje u glavnom i operativnom centru	11.150	8.000	8.000
7.	Održavanje sistema tehničke zaštite	2.400	2.500	2.500
8.	Održavanje CISCO opreme	-	99.000	130.000
9.	Održavanje vozila	17.670	10.000	10.000
10.	Održavanje vatrogasnih aparata	4.034	2.200	2.200
11.	Održavanje toplotne pumpe	-	3.000	3.000
12.	Održavanje kotlovnice	-	2.000	2.000
13.	Održavanje nekretnina	4.659	20.000	25.000
14.	Održavanje mrežne infrastrukture	60.490	73.000	73.000
	Ukupno:	153.741	286.200	349.700

¹⁾) odnosi se na održavanje: servera, telekomunikacione opreme, računarske opreme, printera i kopiraparata, kancelarijskog namještaja, i dr.

Ovo su ugovoreni i već višegodišnji standardizovani troškovi za održavanje određene opreme. Većina navedenih održavanja su zakonom definisana.

Za korporativni IT sistem imamo ugovor o održavanju koji pokriva IT sistem (dva data centra), IP opremu, telefonsku centralu sa novim registrafonima i vatrozidovima (*firewall*)... Povećanje vrijednosti ugovora u odnosu na 2024. godinu nastalo je zbog drastičnog povećanja IT infrastrukture tokom 2025 godine (novi data centri, novi uređaji *firewall*, novi uređaji core switch, nove instance na serverima SQL, novi virtuelni serveri za potrebe novih i proširenih aplikacija, itd.

Novi trošak je održavanje opreme *CISCO*. U 2024. godini je istekla podrška za uređaje *CISCO (CISCO SmartNet)* koji su nabavljeni u okviru projekta SCADA, kao i za rutere za mrežu PCN, te je u 2025. godini neophodno osigurati sredstva za produženje podrške (*Cisco SmartNet/Solution support*) za sve uređaje *Cisco* (ruteri, *firewall*, *switch*) kako bi se omogućila potpuna podrška kompanije *Cisco* i osigurala brza zamjena uređaja u kvaru. Cijene su izračunate na osnovu cjenovnika te kompanije (*Cisco GPL-Global Price List*) sa uračunatim standardnim popustima koje dobivaju njeni partneri.

13. Održavanje sistema SCADA/EMS i TK

Za održavanje operativne funkcije sistema SCADA/EMS neophodno je osigurati 200.000 KM koji obuhvata i jednogodišnje produženje licence za interne vatrozidove (*firewall*) koji služe za segmentaciju mreža IT/OT.

14. Održavanje softverske opreme

Prema važećim ugovorima, ali i već pribavljenim ponudama, za *godišnje održavanje softvera* planiraju se sredstva u ukupnom iznosu od 1.683.000 KM. U to je uključeno održavanje i nadogradnja softvera sa rokom do godinu dana koji, prema odgovarajućem MRS-u, imaju karakter troška.

Strukturu usluga održavanja prvenstveno čine:

Red. br.	Naziv	Ostvareno 2023.	Ocjena ostvarenja 2024.	Plan 2025.
1.	Softver AMR	29.337	36.000	40.000
2.	Licenca <i>Microsoft OS</i>	65.938	100.000	130.000
3.	Održavanje obračunske baze podataka	31.485	34.000	38.000
4.	Godišnje produženje antivirusne licence	3.708	6.000	6.000
5.	Godišnje održavanje licence za <i>Fortigate</i>	8.000	8.000	8.000
6.	Godišnje održavanje licence za <i>Backup Exec</i>	5.258	5.500	5.500
7.	Godišnje održavanje licence za razvoj - stranice	298	1.800	2.200
8.	Godišnje održavanje licence za upravljanje e-mail potpisima	-	1.800	1.800
9.	Licenca za CISCO FIREPOWER	3.283	20.000	-
10.	Godišnje održavanje za <i>Aspen</i>	5.152	4.300	5.000
11.	Održavanje softvera <i>ESS</i> , softvera za pomoćne usluge i <i>Transparency</i>	134.248	135.000	169.000
12.	Održavanje softvera <i>PSS</i>	40.541	56.000	56.000
13.	Održavanje softvera <i>TNA</i> - sve faze	46.940	47.000	57.000
14.	Održavanje softvera <i>TNMS</i>	-	-	133.000
15.	Održavanje za <i>OPDM/ECP/EDX</i>	-	-	88.000
16.	Održavanje za <i>Intel Parallel Studio</i>	-	2.100	2.100
17.	Korištenje verifikacijske platforme (dio <i>PEVF</i>)	64.616	80.000	84.000
18.	Korištenje servisa za mrežu <i>PCN</i>	126.407	312.000	495.000
19.	Održavanje platformi ENTSO-E za kordinirano planiranje isključenja (<i>ORS</i>) i kratkoročnu provjeru adekvatnosti (<i>STA</i>)	175.108	230.000	230.000
20.	Usluga dostavljanja podataka na platformu <i>Transparency</i> - za finansijsko poravnanje neželjenih odstupanja <i>FSCAR</i>	6.316	10.000	10.000
21.	Nabavka usluge dostave i obrade podataka o atmosferskom prажnjenju kao i njihovog automatskog koreliranja sa ispadima visokonaponskih dalekovoda	-	-	100.000
22.	Održavanje elektronskog dispečerskog dnevnika	15.000	15.000	15.000
23.	Održavanje ostalih softvera	5.147	7.400	7.400
	Ukupno:	766.784	1.111.900	1.683.000

U okviru grupe troškova *održavanje softvera* u narednoj godini se dodaju sljedeći troškovi:

- Održavanje *softvera AMR* je zbog globalnog porasta svih cijena povećano u 2025. godini. Podsjećamo da je ovaj softver od izuzetne važnosti za obavljanje procesa obračuna debalansa i potrebno je da ima adekvatno održavanje tokom čitave godine.
- Za održavanje licenci *Microsoft* u 2025. godini potrebno je 130.000 KM. Povećanje iznosa u odnosu na 2023. i 2024. godinu nastalo je zbog toga što je nabavljen novi data centar sa dvoprocesorskim serverima, u odnosu na sadašnje jednoprocorske, zbog čega će biti potrebna nabavka dodatnih serverskih licenci *Windows* koje se licenciraju po broju procesorskih jezgara (*Windows Server DataCenter*), jer trenutno imamo 4 licence za *16-core*. Isto tako je potrebna nabavka 40 licenci *Microsoft Teams*, jer je u

2023. godini prestala da važi verzija koja je bila besplatna u toku pandemije koronavirusa. Potrebno je i povećanje broja licenci za *Office 365*, zbog povećanja broja zaposlenika.

- Troškovi održavanja softvera za obračun i poravnanje su planirani u iznosu 38.000 KM.
- Kroz projekat novog IT sistema instalirana su po dva uređaja *Fortigate firewall* i po jedan server *Backup Exec* u dva nova centra. Licence ističu u 2025. godini te su planirani iznosi za obnavljanje licenci 8.000 KM, odnosno, 5.500 KM.
- Održavanje softvera za ESS (*balancing* i *transparency*) planirano je u iznosu od 169.000 KM.
- Održavanje softvera za PSS je planirano na istom nivou kao i za 2024. godinu u iznosu 56.000 KM.
- Softver *TNA* je u vlasništvu dvije kompanije, DMS i EKC. DMS želi napustiti projekat *TNA* i ponudio je EKC-u da preuzme izvorni kod programa. S obzirom da EKC trenutno nije kadrovski sposoban da preuzme dalji razvoj i održavanje softvera, neophodno je da dodatno zaposli inženjere koji bi radili ovaj posao, a obučio bi ih DMS. Potpuno preuzimanje softvera *TNA* za EKC iziskuje značajna finansijska ulaganja, što se u konačnici odražava na troškove održavanja. U skladu sa novonastalim prilikama planirani troškovi održavanja softvera *TNA* za 2025. godinu iznose 57.000 KM.
- Softver *TNMS* je važan jer se njime upravlja cijelom mrežom SDH u elektroenergetskom sistemu BiH, a korisnici tog softvera su, pored NOSBiH-a, tri elektroprivrede i Elektroprijenos BiH. Nadogradnja (*upgrade*) sistema *TNMS* na verziju 16 izvršena je krajem juna 2018. godine. U periodu od 2019. do 2022. godine *TNMS* nije bio uključen u ugovor o održavanju. Potreba za intervencijom prvi put se pojavila u februaru 2022. godine kada je zatražena pomoć od ljudi iz kompanije *Iteratio* u Zagrebu. Za postojeću verziju sistema *TNMS* 16 podrška proizvođača je istekla, a pošto je to veoma važan sistem EES-a BiH, neophodna je nadogradnja postojeće verzije 16 na verziju 19, kako bi podrška proizvođača opreme ponovno bila ponuđena. Za nadogradnju sistema *TNMS* neophodno je prvo osigurati 209.000 KM (investicija) za prebacivanje baze i servisa sa verzije 16 na verziju 19, te za jednogodišnje održavanje dodatnih 133.000 KM.
- Besplatna podrška za održavanje softverskog alata *OPMD Client/ECP/EDX* prestala je 30.09.2019. godine. Zbog nedostatka sredstava, u 2020., 2021., 2022., 2023. i 2024. godini nismo imali ugovor o održavanju te planirani troškovi održavanja ovih alata u 2025. godini iznose 88.000 KM.
- ENTSO-E je napravio *verifikacijsku platformu* čija je upotreba za operatore sistema obavezna. Ovdje se, dakle, radi o korištenju usluge navedenog softvera koji nije u posjedu NOSBiH-a. Planirana vrijednost je 84.000 KM.
- Usluga *korištenje servisa mreže PCN* za 2025. godinu planirana je u iznosu od 495.000 KM. U odnosu na 2024. godinu troškovi su povećani zato što od ove godine plaćamo i

troškove za dodatne platforme i aplikacije: EVS, VPS i MARI/PICASSO (*Shared infrastructure costs, Lines costs, Application specific costs*). Kod ove usluge (PCN) bitno je napomenuti da je planska pozicija za 2024. godinu iznosila 250.000 KM, a da se na kraju 2024. godine očekuje realizacija u iznosu od 312.000 KM, za 2023. godinu plan bio 240.000 KM, a realizacija u iznosu od 126.407.000 KM, dok je planska pozicija za 2022. godinu iznosila 115.000 KM, pri čemu je realizacija na kraju 2022. godine imala vrijednost 236.000 KM (povećanje za 100% u odnosu na plan), što govori o velikoj nepredvidivosti kretanja troškova ove pozicije.

- Koordinacija planova isključenja (OPC) i kratkoročna provjera adekvatnosti (STA) su dvije od pet obaveznih usluga koje, prema smjernicama *SOGL*, pružaju regionalni koordinatori sigurnosti (RSC) i operatori prijenosnih sistema. Njihov cilj je povećanje operativne sigurnosti evropskog elektrenergetskog sistema. Panevropski IT alat *OPC* radi od kraja marta 2020. godine i omogućuje koordinaciju planova isključenja na sedmičnoj bazi, za 5 regionalnih koordinatora sigurnosti i 38 operatora sistema. Na osnovu planirane proizvodnje i prognozirane potrošnje koje su dostavili svi operatori, članovi ENTSO-E, panevropski IT alat *STA*, pokrenut u maju 2020, omogućuje regionalnim koordinatorima i operatorima da obavljaju dnevne izračune te utvrde mogući nedostatak adekvatnosti za predstojeću sedmicu. Procijenjeni troškovi korištenja IT alata *OPC/STA* su 230.000 KM i na nivou su iz 2024. godine.
- *Usluga dostavljanja podataka na platformu Transparency, za finansijsko poravnanje neželjenih odstupanja FSCAR* – Prema licenci i sporazumu o uslugama finansijskog poravnanja neželjenih odstupanja (*Licence and Services and Agreement for FSCAR Data Sharing on Transparency Platform*) naš udio za pokrivanje troškova pripreme i objave konačnih podataka ovog procesa na platformi *Transparency* je 10.000 KM. U multilateralnom sporazumu (*MLA*) piše da će se operatorima dostavljati fakture za dodatne troškove, ukoliko dođe do njih, nakon što ih odobri Komitet za tržište (*Market Committee*).
- Radi preciznijeg praćenja atmosferskih pražnjenja i bržeg otklanjanja kvarova nastalih usljed atmosferskih pražnjenja, neophodno je osigurati uslugu dostave i obrade podataka o atmosferskom pražnjenju kao i njihovo automatsko koreliranje sa ispadima visokonaponskih dalekovoda. Planirana vrijednost ove usluge je 100.000 KM.
- *Elektronski dispečerski dnevnik* je softver za izdavanje i vođenje evidencije pisanih naloga (depeša) koje su osnov za normalni rad operativnog osoblja dispečerskog centra NOSBiH-a. Pored izdavanja i evidencije pisanih naloga, elektronski dispečerski dnevnik se koristi za vođenje evidencije pogonskih događaja, evidencije djelovanja zaštita, izradu statističkih izvještaja, automatskog generiranja definiranih fajlova za slanje podataka na platformu *Transparency*, izradu fajlova za pravljenje modela *DACF* i *IDCF* te drugo. Dispečerski dnevnik omogućuje istovremen rad više dispečera prilikom izdavanja pisanih naloga, što znatno ubrzava rad u situacijama kada je veliki broj planiranih radova, hitnih intervencija, ispada EE objekata i slično. Elektronski dispečerski dnevnik je stavljen u funkciju početkom 2019. godine. Kako se softver koristi u svakodnevnom radu operativnog osoblja dispečerskog centra NOSBiH-a, u realnom vremenu, neophodan je siguran i pouzdan rad softvera što je moguće samo uz kvalitetan ugovor o održavanju jednog ovakvog zahtjevnog softverskog alata. Planirana vrijednost iznosi 15.000 KM.

15. Usluge vezane za informacionu (kibernetičku - cyber) sigurnost

Usluge vezane za informacionu (kibernetičku - cyber) sigurnost predstavljaju zahtjev ENTSO-E u pogledu sigurnosti informacionih sistema i za te svrhe je planiran iznos od 98.000 KM. Ovu poziciju čine sljedeće usluge:

- Prema sigurnosnom planu *MVS* naznačena je obaveza da sertifikovani revizor (auditor) u 2024. godini izvrši analizu usklađenosti (*audit tip 1*) te implementacije (*audit tip 2*) sigurnosnih politika i procedura NOSBiH-a sa sigurnosnim planom *MVS*. Nakon pregleda i revizije sertifikovani revizor će izraditi izvještaj o usklađenosti dokumentacije i implementacije te ga proslijediti u ENTSO-E. Planirani troškovi za ove usluge iznose 6.000 KM.
- U cilju identifikacije i otklanjanja ranjivosti u IT infrastrukturi NOSBiH-a, neophodno je sprovesti detaljno penetracijsko testiranje. Ovo testiranje će obuhvatiti sve ključne segmente IT mreže, uključujući najnovije dodatke infrastrukturi, kako bi se osigurala otpornost na napredne mrežne prijetnje. Penetracijsko testiranje omogućava simulaciju mrežnih napada s ciljem identifikacije slabih tačaka i procjene trenutnog nivoa zaštite. Pored toga, rezultati testa će služiti kao osnova za unapređenje sigurnosnih kontrola i smanjenje rizika od neovlaštenog pristupa, gubitka podataka ili prekida u radu sistema. Penetracijsko testiranje s procjenom ranjivosti nije korišteno u 2024. godini, jer nisu implementirana sva planirana mrežna rješenja, uključujući nove uređaje *firewall* i *core switch*, što će biti završeno do kraja 2024. godine. Povećanje vrijednosti u odnosu na prethodnu godinu rezultat je značajnog proširenja mreže i IT sistema NOSBiH-a, što zahtijeva proširen obim penetracijskog testiranja kako bi se pokrili svi novi segmenti infrastrukture. Za ovu namjenu potrebno je planirati sredstva u iznosu od 20.000 KM.
- U cilju daljnjeg unapređenja sigurnosti informacionih sistema NOSBiH-a, potrebno je sprovesti sveobuhvatan pregled i unapređenje postojećih sigurnosnih kontrola, sa posebnim fokusom na zaštitu od naprednih mrežnih prijetnji. Ova inicijativa obuhvata i konsolidaciju sigurnosti industrijskih (OT) i informacionih (IT) sistema, kako bi se osigurala usklađenost sa sveobuhvatnim mjerama zaštite i strateškim ciljevima organizacije, uključujući njenu digitalnu transformaciju i IT strategiju.

Konsolidacija IT i OT sigurnosti predstavlja ključnu komponentu u osiguravanju sinhronizovanog pristupa OT i IT infrastrukture. S obzirom na to da sigurnost OT sistema ima značajan uticaj na kontinuitet rada NOSBiH-a, potrebna je analiza trenutne sigurnosti OT infrastrukture kako bi se osiguralo da NOSBiH bude usklađen sa međunarodnim standardima, kao što je ISA/IEC 62443. Integracija OT informacione (*cyber*) sigurnosti je od presudne važnosti za smanjenje rizika, jer zastoji u radu OT sistema mogu izazvati ozbiljne operativne poremećaje i finansijske gubitke. Ova usluga će, između ostalih, uključivati i sljedeće aspekte: uvođenje novih sigurnosnih kontrola za zaštitu od naprednih prijetnji, kao što su mrežni napadi (*phishing*), ucjenjivački softveri (*ransomware*) i drugi sofisticirani informacioni napadi, uz poseban akcenat na zaštitu OT infrastrukture; unapređenje plana odgovora na incidente (*Incident Response Plan*) kroz simulacije napada i testove spremnosti tima, čime će se podići efikasnost u odgovoru na prijetnje koje mogu ugroziti kritične operacije; organizaciju specijalističkih edukacija za podizanje nivoa stručnosti osoblja u oblasti IT i OT sigurnosti, upravljanja incidentima i primjene naprednih sigurnosnih mjera.

Povećanje vrijednosti u odnosu na prethodnu godinu proizilazi iz značajnog proširenja informacionih i industrijskih sistema NOSBiH-a. S obzirom na sve veći obim sistema, potrebno je proširiti sigurnosne analize kako bi se zaštitili kritični infrastrukturni elementi, garantovala usklađenost sa standardima i osigurala efikasna integracija zaštitnih mjera u OT i IT okruženju. Za ovu namjenu potrebno je planirati sredstva u iznosu od 56.000 KM.

- Neophodno je izvršiti sertifikaciju informacionih sistema NOSBiH-a za standard 27001:2022. Svake godine je potrebno raditi sertifikacione provjere kako bi standard ISO 27001 bio važeći. Planirani troškovi za ovu namjenu iznose 6.000 KM.
- Obuke i sertifikacije o informacionoj sigurnosti, o ulozi i značaju upravljanja mrežnim (*cyber*) prijetnjama, trendovima kretanja i praksi u svijetu te načinima zaštite od povrede podataka predstavljaju sigurnosne zahtjeve EU za kritične infrastrukture u sektoru energetike. Za ovu namjenu potrebno je planirati sredstva u iznosu od 10.000 KM

16. Usluge Aukcijske kuće SEE CAO

Za finansiranje Aukcijske kuće SEE CAO u Podgorici planirani iznos za 2025. godinu je 140.000 KM.

17. Usluge Centra za koordinaciju sigurnosti (SCC)

Finansiranje Centra za koordinaciju sigurnosti (SCC) sa sjedištem u Beogradu za 2025. godinu planirano je u iznosu od 365.000 KM, što je na nivou realizacije iz 2024. godine. Troškovi ovih usluga su i dalje znatno niži u odnosu na one koje pružaju centri iz Evropske unije.

18. Troškovi reprezentacije

Troškovi reprezentacije planirani su u iznosu od 80.000 KM.

19. Troškovi reklame i web prezentacije

U okviru pozicije *reklama, propaganda i web stranice* planirani su troškovi materijala za pojedine sastanke i prezentacije, vizitkarte te štampanje pojedinih izvještaja i karata, najčešće za potrebe ENTSO-E i sl. U 2025. godini ističu sertifikati SSL za domen *nosbih.ba* i sve poddomene te ih je potrebno ponovo nabaviti. Ukupna planirana sredstva su 1.700 KM.

20. Usluge platnog prometa i bankarske provizije

Troškovi *usluga platnog prometa i bankarskih provizija* su planirani na nivou ocjene ostvarenja za 2024. godinu i iznose 90.000 KM.

21. Telekomunikacione i poštanske usluge

Iznos planiran za *telekomunikacione i poštanske usluge* od 50.000 KM je na nivou iz prethodnih godina.

22. Usluge revizije finansijskih izvještaja

Za usluge *revizije finansijskog poslovanja* planiran je iznos od 6.000 KM, koliko su ovi troškovi iznosili i u 2024. godini.

23. Usluge stručnog usavršavanja

Za *troškove stručnog usavršavanja* planirano je ukupno 50.000 KM. Ovi troškovi obuhvataju razna stručna usavršavanja i edukacije koje, između ostalog, uključuju obuke za programske jezike postojećih i novih softvera, zatim kotizacije za seminare, savjetovanja i drugo. Učestvovanje na domaćim i regionalnim savjetovanjima iz oblasti eksploatacije, planiranja i upravljanja prijenosnim sistemom, prezentiranje rezultata rada na studijama i njihovoj praktičnoj primjeni i implikacijama na sistem takođe su obuhvaćeni ovim troškovima.

24. Usluge izrade studija

U 2025. godini planirana je izrada studije o rekonstrukciji interkonektivnog DV 220kV Trebinje – Perućica u vrijednosti od 60.000 KM. Osnovni cilj studije je da se prikažu efekti rekonstrukcije interkonektivnog dalekovoda DV 220kV Trebinje – Perućica na sigurnost prijenosne mreže Bosne i Hercegovine i Crne Gore, između postojeće TS Gacko i buduće 400 kV TS Brezna (CG). Predmetni projekat bi povećao pouzdanost snabdijevanja EES-a BiH te omogućio povećanje prijenosnih kapaciteta i integraciju OIE.

25. Troškovi regulatorne naknade

Visina *regulatorne naknade* u iznosu od 122.000 KM planirana je na osnovu Odluke o regulatornoj naknadi za 2025. godinu.

26. Usluge objavljivanja oglasa

S obzirom na Zakon o nabavkama i tenderskim procedurama te obavezno objavljivanje pojedinih dokumenata u javnim glasilima, *sredstva za objavljivanje oglasa* planirana su u iznosu od 7.000 KM.

27. Ostale usluge

Ostale usluge planirane su u ukupnom iznosu od 127.000 KM. Time su obuhvaćene usluge osiguranja glavnog (88.000 KM) te rezervnog centra (1.000 KM), advokatske usluge (7.000 KM), špeditorske usluge (2.000 KM), usluge grupe SECI (20.000 KM), usluge odvoza komunalnog otpada (4.000 KM) te razne ostale usluge, u iznosu od 5.000 KM (tehnički pregled i registracija vozila, štampanje glavne knjige, izrada i štampanje godišnjih izvještaja, razni pomoćni poslovi, uništenje otpisane opreme i druge usluge koje se nepredviđeno javljaju tokom godine).

IV Bruto plate i ostala primanja zaposlenika i drugih lica

Red. br.	Naziv	Ostvareno 2023.	Ocjena ostvarenja 2024.	Plan 2025.
28.	Bruto plate i ostala primanja zaposlenika	4.624.421	5.496.787	6.000.000
29.	Naknade Upravnom odboru i Savjetodavnom vijeću	169.100	172.000	180.000
30.	Naknada za ugovor o djelu	14.317	15.000	20.000
IV	Bruto plate i ostala primanja zaposlenika i dr.lica	4.807.839	5.683.787	6.200.000

Za bruto plate i ostala primanja zaposlenika i drugih lica u 2025. godini planiran je ukupan iznos od 6.200.000 KM. U ovu kategoriju troškova uključena su sva neto primanja, porezi i doprinosi te naknade zaposlenicima prema Zakonu o platama u državnim institucijama BiH, Pravilniku o radu NOSBiH-a i Pravilniku o platama i materijalnim pravima zaposlenika u NOSBiH-u (minuli staž, topli obrok, gradski i međugradski prevoz, regres, otpremnine za odlazak u penziju, naknade u slučaju smrti, jubilarne nagrade i dr.). Planirani obim sredstava za ove namjene odnosi se na broj zaposlenika od 94, koliko se očekuje da će ih biti tokom 2025. godine.

Od 01.01.2022. godine se prema novom kontnom planu na ovoj poziciji evidentiraju i troškovi primanja drugih lica (Upravni odbor, ugovor o djelu..), te su kao takvi i uključeni u gore navedeni iznos.

Naknade i ostali troškovi Upravnog odbora i Savjetodavnog vijeća planirani su u ukupnom iznosu od 180.000 KM. Ovi troškovi obuhvataju bruto naknade članovima Upravnog odbora i Savjetodavnog vijeća te ostale troškove koji proizilaze iz njihovih aktivnosti, a vezani su za rad NOSBiH-a.

Naknade za ugovor o djelu planirane su u bruto iznosu od oko 20.000 KM. Ovdje su prvenstveno uključene bruto naknade po ugovorima za čišćenje i održavanje poslovnih objekata te naknade koje se uglavnom odnose na zamjene (kurirski, poslovi tehničkog sekretara i drugi pomoćni poslovi), zbog godišnjih odmora i drugih odsustvovanja te za druge pomoćne poslove.

V Amortizacija

Red. br.	Naziv	Ostvareno 2023.	Ocjena ostvarenja 2024.	Plan 2025.
31.	Amortizacija od vlastitih sredstava	1.601.089	1.490.716	2.322.111
	Amortizacija od donacija	84.170	194.284	234.594
V	Amortizacija ukupno	1.685.259	1.685.000	2.556.705

Amortizacija, kao zakonska kategorija, planirana je i obračunata, u skladu sa MRS-om 16 i 38 i ona će, prema procjeni za 2025. godinu, iznositi 2.556.705 KM.

Amortizacija se, dakle, odnosi na materijalnu i nematerijalnu opremu kojom će raspolagati NOSBiH na dan 31.12.2025. godine. U iznos planirane amortizacije je uključena i amortizacija svih novih sredstava koja se planiraju nabaviti tokom 2025. godine. Iz amortizacionih sredstava, koja predstavljaju vlastite investicione izvore, prvenstveno se otplaćuju dospjele rate kredita, a tek iz ostatka se mogu finansirati investicije. ***U 2025. godini sredstva amortizacije neće biti dovoljna za otplatu kredita, nedostajaće 228.623 KM, tako da se nedostajući izvori moraju osigurati povećanjem tarife.***

VI Finansijski troškovi

Red. br.	Naziv	Ostvareno 2023.	Ocjena ostvarenja 2024.	Plan 2025.
32.	Kamate i ostali finansijski troškovi	40.394	409.000	313.746
33.	Kamate na kredit EBRD-a 47324	251.184	-	-
34.	Kamate po osnovu lizinga	8.545	18.000	10.200
35.	Troškovi osiguranja	37.987	45.000	45.000
VI	Finansijski troškovi-ukupno	338.109	472.000	368.946

Finansijski troškovi u iznosu od 368.946 KM, obuhvataju prvenstveno troškove kamata (313.746 KM), troškove lizinga 10.200 KM i premije osiguranja (45.000 KM).

Pregled godišnjih kamata po strukturi kredita:

Red. br.	Naziv	Ostvareno 2023.	Ocjena ostvarenja 2024.	Plan 2025.
1.	Kredit za rezervni centar, Ug. Raiffeisen bank br.05053/17	34.252	26.138	17.790
2.	Kredit za rutere, Ug. Raiffeisen bank br.04625/21	5.924	4.010	2.132
3.	Kredit za otplatu EBRD kredita i investicije, Ug. Raiffeisen bank br.05369/23	-	377.682	213.824
4.	Kredit EBRD br. 47324	251.184	-	-
5.	Kredit za nove investicije	-	-	80.000
5.	Kamate po osnovu lizinga	8.545	18.000	-
6.	Ostale kamate	218	1.170	-
	UKUPNO kamate	300.123	427.000	313.746

Troškovi osiguranja:

Red. br.	Naziv	Ostvareno 2023.	Ocjena ostvarenja 2024.	Plan 2025.
1.	Troškovi osiguranja poslovnih objekata i opreme	24.729	27.000	27.000
2.	Troškovi osiguranja vozila	6.391	9.000	9.000
3.	Troškovi osiguranja zaposlenika	6.867	9.000	9.000
	UKUPNO osiguranje	37.987	45.000	45.000

Troškovi osiguranja, planirani su u iznosu od 45.000 KM i sastoje se od troškova za osiguranje poslovnih objekata, opreme, vozila i zaposlenika.

VII Putni troškovi

Red. br.	Naziv	Ostvareno 2023.	Ocjena ostvarenja 2024.	Plan 2025.
36.	Dnevnice i putni troškovi u zemlji i inostranstvu	155.190	170.000	185.000
VII	Putni troškovi-ukupno	155.190	170.000	185.000

Putni troškovi su planirani u iznosu od 185.000 KM. U planovima se detaljno obrazlažu potrebe za službenim putovanjima i iskazuju realni finansijski iznosi za ovu troškovnu poziciju. Minimalan iznos putnih troškova bio bi 185.000 KM, čime bi se omogućilo prisustvo barem prioritetnijim sastancima u međunarodnim asocijacijama i odgovarajućim edukacijama. Da bi se pratio minimum rada ENTISO-E, izvršena je stroga selekcija grupa i komiteta, kojih je oko 45 te je planirano učestvovanje samo u onim grupama od kojih NOSBiH ima odgovarajuću korist. Nove tehnologije i zahtjevi koje uvodi ENTISO-E traže prisustvo predstavnika

NOSBiH-a na radionicama u Bruxellesu. Neodlazak na te radionice nerijetko izaziva probleme u radu NOSBiH-a. Skupštine za ITC mehanizam se održavaju najmanje četiri puta godišnje, a tu je i niz sastanaka za usaglašavanje i usvajanje godišnjeg sporazuma ITC te razmatranje drugih značajnih pitanja na nivou radnih grupa. Provođenje zajedničkih aukcija, kako sa aukcijskom kućom SEE CAO, tako i sa EMS-om i obaveze koje iz toga proističu zahtijevaju prisustvo predstavnika NOSBiH-a na radnim sastancima, kao i sastancima borda direktora koji se održavaju jednom mjesečno, čime se potrebe za službenim putovanjima dodatno uvećavaju. Osim toga, izdatke za službena putovanja dodatno povećavaju aktivnosti na regionalnom nivou – SCC, Energetska zajednica, SHB blok te putovanja na razne edukacije i dr.

Zbog svega navedenog, minimalan iznos za *službena putovanja u zemlji i inostranstvu* za 2025. godinu je 185.000 KM.

VIII Ostali porezi i takse

Red. br.	Naziv	Ostvareno 2023.	Ocjena ostvarenja 2024.	Plan 2025.
37.	Ostali porezi, takse, naknade i druge dažbine	13.317	15.000	17.000
38.	Poseban porez za podsticanje rehabilitacije invalida	3.890	5.000	7.000
39.	Poseban porez za zaštitu od elem. nepogoda i vod. naknade	15.847	16.000	20.000
VIII	Ostali porezi i takse-ukupno	33.054	36.000	44.000

Ostali porezi i takse obuhvataju, prije svega, poseban porez za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća i opću vodoprivrednu naknadu, za koje se izdvaja po 0,5%, koliko se obračunava na neto primanja u FBiH, zatim godišnju komunalnu taksu, administrativne takse, takse za registraciju vozila i druge takse radi ovjere i legalizacije određene dokumentacije. U ovoj grupi troškova evidentiran je i poseban doprinos za podsticanje rehabilitacije i zapošljavanje osoba sa invaliditetom - za zaposlene čije prebivalište je u FBiH.

IX Ostali rashodi

Red. br.	Naziv	Ostvareno 2023.	Ocjena ostvarenja 2024.	Plan 2025.
40.	Članarine udruženjima (ENTSO-E) i druge članarine	1.056.760	1.155.000	1.273.000
41.	Ostali rashodi	27.001	35.000	35.000
42.	Rashodi utvrđeni iz ranijih godina	3.456	18.000	7.000
IX	Ostali rashodi-ukupno	1.087.218	1.208.000	1.315.000

Grupa *ostali rashodi* u iznosu od 1.315.000 KM obuhvata članarine za ENTSO-E te druge članarine i kotizacije međunarodnim i domaćim udruženjima i asocijacijama, kao i takozvane „ostale rashode“ te rashode iz prethodnih godina.

Planiranje pojedinačnih troškova iz grupe *ostali rashodi* obavljeno je na sljedeći način:

40. Članarine udruženjima (ENTSO-E) i druge članarine

Članarine	Ostvareno 2023.	Ocjena ostvarenja 2024.	Plan 2025.
ENTSO-E	1.044.670	1.142.000	1.255.000
CIGRE	10.000	10.000	15.000
BAKE	1.000	1.000	1.000
Članarina za Vanjskotrgovinsku komoru BiH	850	1.000	1.000
Ostale članarine	240	1.000	1.000

Na poziciji *članarine udruženjima* u ukupnom iznosu od 1.273.000 KM iskazana je, pored ostalog, kotizacija za ENTSO-E od 1.255.000 KM koja će, prema preliminarnim saznanjima, u 2025. biti veća za oko 111.000 KM, u odnosu na 2024. godinu. U članarinu za ENTSO-E nisu uključeni troškovi projekata koji su u toku i koji će se realizovati u 2025. godini, nego će ti troškovi, prema odluci Skupštine ENTSO-E, biti posebno fakturisani tako da se troškovi projekata ne vide u budžetu, već da, po nastanku, budu posebno fakturisani. Ostale članarine: godišnja kotizacija za CIGRE (15.000 KM), BAKE (1.000 KM) te članarine za druge domaće i međunarodne asocijacije i udruženja (2.000 KM).

Iz godine u godinu ENTSO-E zahtijeva da se cjelokupan iznos članarine plati odjednom, na početku godine, što NOSBiH dovodi u nezavidnu situaciju sa stanovišta likvidnosti, jer se ta sredstva obezbjeđuju tokom cijele godine. Ovo je samo jedan od razloga zbog čega su NOSBiH-u potrebna sredstva finansijske rezerve, kako se ne bi stvarali dodatni finansijski troškovi.

41. Ostali rashodi

Za ostale rashode planiran je iznos od 35.000 KM. Njime su obuhvaćeni troškovi kursnih razlika (4.000 KM) te otpisi neispravne opreme i sitnog inventara koji se rashoduju po godišnjem popisu (1.000 KM), a 30.000 KM se odnosi na pokrivanje troškova projekata RG CE i aktivnosti na osnovu sporazuma između ENTSO-E i operatora sistema kontinentalne Evrope.

42. Rashodi utvrđeni iz ranijih godina

Na poziciji rashodi utvrđeni iz ranijih godina planiran je iznos od 7.000 KM. To je nepredvidiv trošak i može se pojaviti kao neka neizvršena obaveza iz primjene zakonskih propisa ili kakav zaostali dug prema dobavljačima, za koji je faktura stigla nakon godišnjeg obračuna.

U finansijskom planu za 2025. godinu sve bilansne pozicije su usklađene sa važećim Kontnim planom NOSBIH-a i zakonskim propisima. Kroz planirani prihod je osigurano stabilno finansiranje svih očekivanih troškovnih i kreditnih obaveza, uz održavanje stabilne likvidnosti, dok je finansiranje investicionih aktivnosti planirano putem kredita.